

/zgodnie ze znacznikiem czasu/

MINISTER
Rodziny i Polityki Społecznej

DPS-I.070.11.2022.AP

Pan Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku!

W odpowiedzi na wystąpienie generalne z dnia 25 stycznia br., znak KMP.573.1.2022.GK, dotyczące braku przepisów regulujących zasady przyjęć do prywatnych placówek całodobowej opieki osób, które nie są formalnie ubezwłasnowolnione, ale znajdują się w stanie wyłączającym pełną świadomość, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Z uwagą zapoznałem się z oceną sytuacji osób przyjmowanych i przebywających w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Zapewniam, że działania Ministra Rodziny i Polityki Społecznej od wielu lat mają na celu zapewnienie bezpiecznego pobytu w placówkach tym osobom, w warunkach zapewniających przestrzeganie ich podstawowych praw i z uszanowaniem ich godności.

Przepisy nakładające określone wymogi na placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku zostały po raz pierwszy przyjęte w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.) i weszły w życie z dniem 1 maja 2004 r. We wcześniejszym stanie prawnym nie było specjalnych regulacji odnoszących się do tego typu działalności.

Od tego czasu Minister Rodziny i Polityki Społecznej regularnie podejmuje działania polegające zarówno na pozyskiwaniu aktualnych informacji o liczbie funkcjonujących placówek za pośrednictwem urzędów wojewódzkich, analizie i poprawie jakości przepisów prawnych w tym zakresie, jak i współpracy z innymi organami państwowymi mogącymi wesprzeć Ministra w staraniach o zapewnienie godnych warunków i bezpieczeństwa socjalnego najsłabszym członkom naszego społeczeństwa.

W ostatnich latach podejmowano działania legislacyjne mające na celu ograniczenie skali nieprawidłowości w placówkach zapewniających całodobową opiekę, a tym samym zwiększenia poczucia bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych przebywających w tych placówkach.

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. poz. 1690, z 2020 r. poz. 875 oraz z 2021 r. poz. 803) wprowadziła wiele zmian w zakresie wymogów pod kątem prowadzących placówki, a także poszerzyła możliwości wojewody w zakresie przeprowadzania kontroli i nakładania kar pieniężnych, w tym kar nakładanych na podmioty prowadzące nielegalne placówki, mimo wcześniejszego ukarania za prowadzenie innej nielegalnej placówki, w innym miejscu. Wprowadzono również nowe wymogi w zakresie dokumentów wymaganych przy wniosku o uzyskanie zezwolenia i dokumentacji prowadzonej w placówce. Określono wymagania w zakresie kwalifikacji personelu opiekuńczego w niej zatrudnionego.

Z kolei ustawą z dnia 15 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. poz. 803) wprowadzono rozwiązania prawne zwiększające skuteczność przeciwdziałania nielegalnej działalności placówek całodobowej opieki - dokonała zmian w regulacjach dotyczących kar dla nielegalnych placówek - przyjęto różne wysokości kar w zależności od liczby osób przebywających w nielegalnej placówce. Zwiększono kary pieniężne w przypadku prowadzenia przez placówkę nadal tej samej lub innej działalności po uprawomocnieniu się decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za prowadzenie bez zezwolenia wojewody placówki zapewniającej całodobową - z 40 000 zł do 60 000 zł. Zwiększono również kary pieniężne za nierealizowanie zaleceń pokontrolnych - obecnie mogą być one ustalone w wysokości od 500 do 12 000 zł.

Wystąpienie Pana Rzecznika koncentruje się na kwestii problemu braku regulacji prawnej dotyczącej zasad przyjęć do placówek całodobowej opieki osób, które nie są formalnie ubezwłasnowolnione, ale znajdują się w stanie wyłączającym możliwość rozeznania sytuacji, świadomego wyrażenia woli i podejmowania decyzji, a jednocześnie nie mają ustanowionych przedstawicieli ustawowych, którzy mogliby tego obowiązku dopełnić.

Zwraca Pan również uwagę na sytuację, w której pensjonariusz w momencie przyjęcia do placówki jest osobą w pełni świadomą i jest w stanie samodzielnie oraz dobrowolnie dopełnić wszelkich formalności jednak z biegiem czasu oraz rozwojem choroby traci zdolność do rozeznania swojej sytuacji.

Spostrzeżenia i propozycje zmian prawnych przedstawione przez Pana Rzecznika zasługują na uwagę, dotyczą bowiem spraw najważniejszych: wolności osobistej, bezpieczeństwa i godności mieszkańców placówek całodobowej opieki. Należy jednakże zauważyć, że dotyczą one w dużej mierze kompetencji sądów powszechnych, a tym samym Ministra Sprawiedliwości. Należy w związku z tym uzgodnić ewentualne zmiany prawne z tym Ministrem, biorąc pod uwagę wysokość skutków finansowych dla sądownictwa wynikających z obowiązków, które zostałyby nałożone.

Biorąc pod uwagę powyższe zwrócę się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o odniesienie się do propozycji zmian prawnych znajdujących się w wystąpieniu Pana Rzecznika oraz o oszacowanie skutków finansowych tych zmian.

O wyniku tych ustaleń powiadomię Pana Rzecznika w odrębnym piśmie.

Z poważaniem,

MINISTER

z up.

Stanisław Szwed

Sekretarz Stanu

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

